

Лекція 4

Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства

План заняття

1. Особливості вартісно-орієнтованого підходу до управління.
2. Підходи та методи оцінки вартості підприємства.
3. Міжнародні моделі звітності про вартість підприємства.

КОНЦЕПЦІЯ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ -

концепція управління орієнтована на максимізацію вартості підприємства, яка не тотожна балансовій вартості його активів.

ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ -

це підхід до управління, що передбачає послідовну реалізацію комплексу заходів, спрямованих на формування вартості підприємства, враховуючи антагоністичність інтересів різних груп заінтересованих осіб

ВАРТІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

У ВУЗЬКОМУ ЗМІСТІ визначається через ринкову капіталізацію (поточна оцінка підприємства учасниками ринку цінних паперів, через призму його становища на інших ринках),

У ШИРОКОМУ – виражає оцінку досягнутого становища та потенціал розвитку підприємства на трьох базових ринках (ринок товарів та послуг, ринок капіталу, ринок праці).

СКЛАДОВІ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Матеріальна (характеризує результати минулої діяльності)

Фізичний капітал –

це величина майна, яке належить підприємству

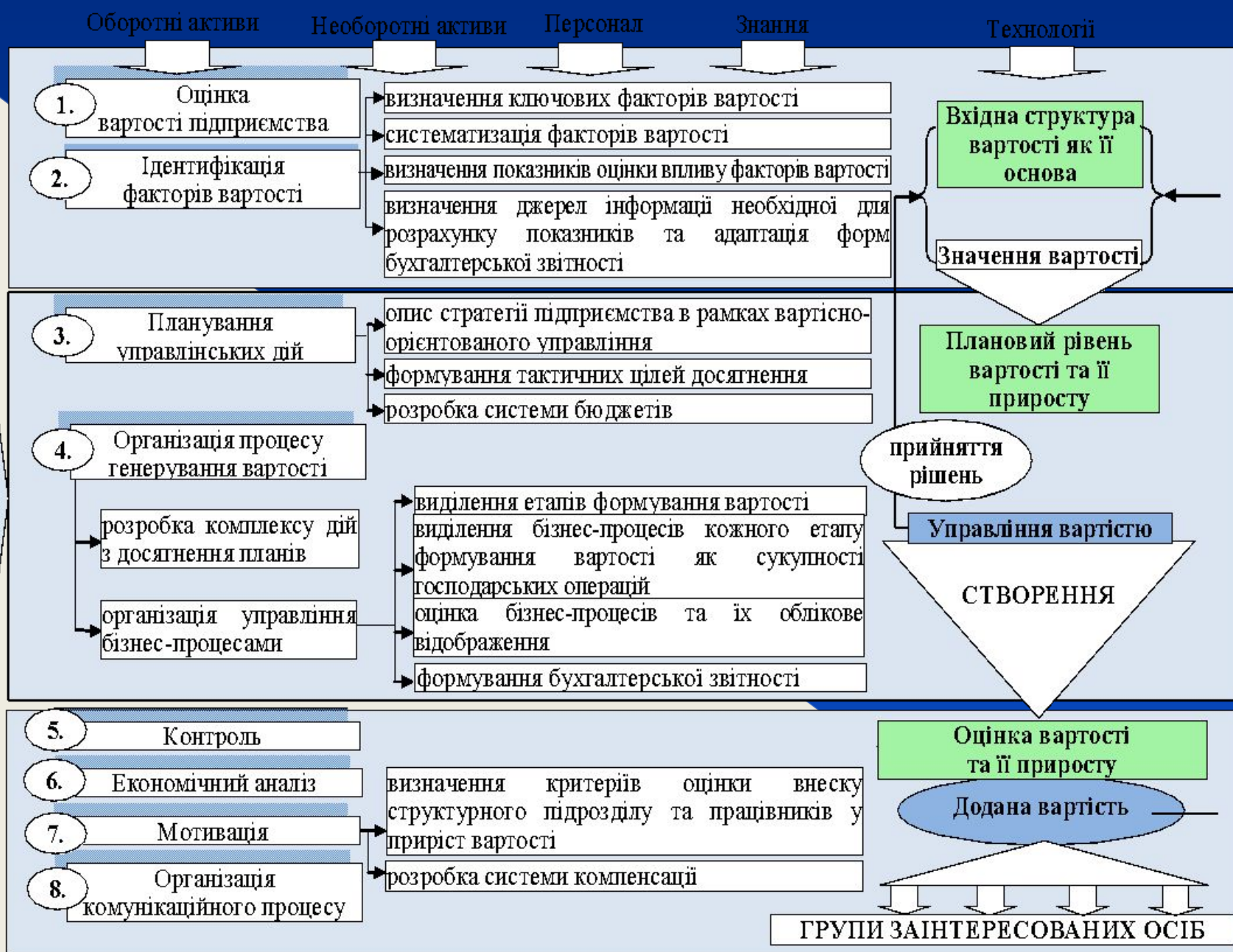
Фінансовий капітал –

це величина грошових коштів, фінансових інвестицій і цінних паперів підприємства

Інтелектуальний капітал –

це сукупність інтелектуальних та інформаційних ресурсів, які використовуються підприємством для створення вартості

СКЛАДОВІ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

II ЕТАП ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФАКТОРІВ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фактор вартості – це будь-які змінні величини, що впливають на вартість підприємства

- 1) Оцінка зовнішнього середовища компанії
- 2) Оцінка внутрішнього середовища компанії
- 3) Постійно враховувати вплив факторів вартості у процесі прийняття рішень

КЛАСИФІКАЦІЯ ФАКТОРІВ ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

<i>Класифікаційна ознака</i>	<i>Види факторів</i>	<i>Характер впливу</i>
Відношення до підприємства	Макрофактори:	Фактори зовнішнього середовища підприємства
	– фактори макроекономічного середовища	Фактори, які впливають на вартість підприємства на рівні країни
	– галузеві фактори	Фактори галузевого рівня, які мають вплив на вартість підприємства
	Мікрофактори	Фактори внутрішнього середовища підприємства
Спрямованість дії	Фактори позитивного впливу	Фактори, які сприяють приросту вартості
	Фактори негативного впливу	Фактори, які знижують вартість підприємства
Термін дії	Постійні	Фактори, дія яких простежується протягом тривалого часу
	Тимчасові	Фактори, які одноразово впливають на вартість підприємства або їх дія є нетривалою
Можливість грошового вираження	Фінансові	Фактори, які що можуть бути параметризовані та вартісно оцінені
	Нефінансові	Фактори, що не можуть бути параметризовані

III ЕТАП ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Бізнес-процес - це сукупність послідовних дій в рамках господарської діяльності підприємства, згрупованих за певною цільовою спрямованістю та орієнтованих на досягнення конкретної мети

- 1) фізичного капіталу
- 2) фінансового капіталу
- 3) зовнішнього капіталу
- 4) соціального капіталу
- 5) людського капіталу
- 6) організаційного капіталу

Ф
О
Р
М
У
В
А
Н
Н
Я

Підходи до оцінки вартості підприємства

витратний (майновий) – це загальноприйнятий спосіб визначення вартості підприємства, вартості частки в капіталі підприємства або ж вартості його цінних паперів шляхом застосування одного або декількох методів, що базуються на вартості активів за вирахуванням зобов'язань

доходний (прибутковий) – підхід визначення вартості підприємства, вартості частки у капіталі підприємства, його цінних паперів або ж нематеріальних активів шляхом застосування одного або більшої кількості методів, які перетворюють очікувані економічні вигоди в єдину поточну суму.

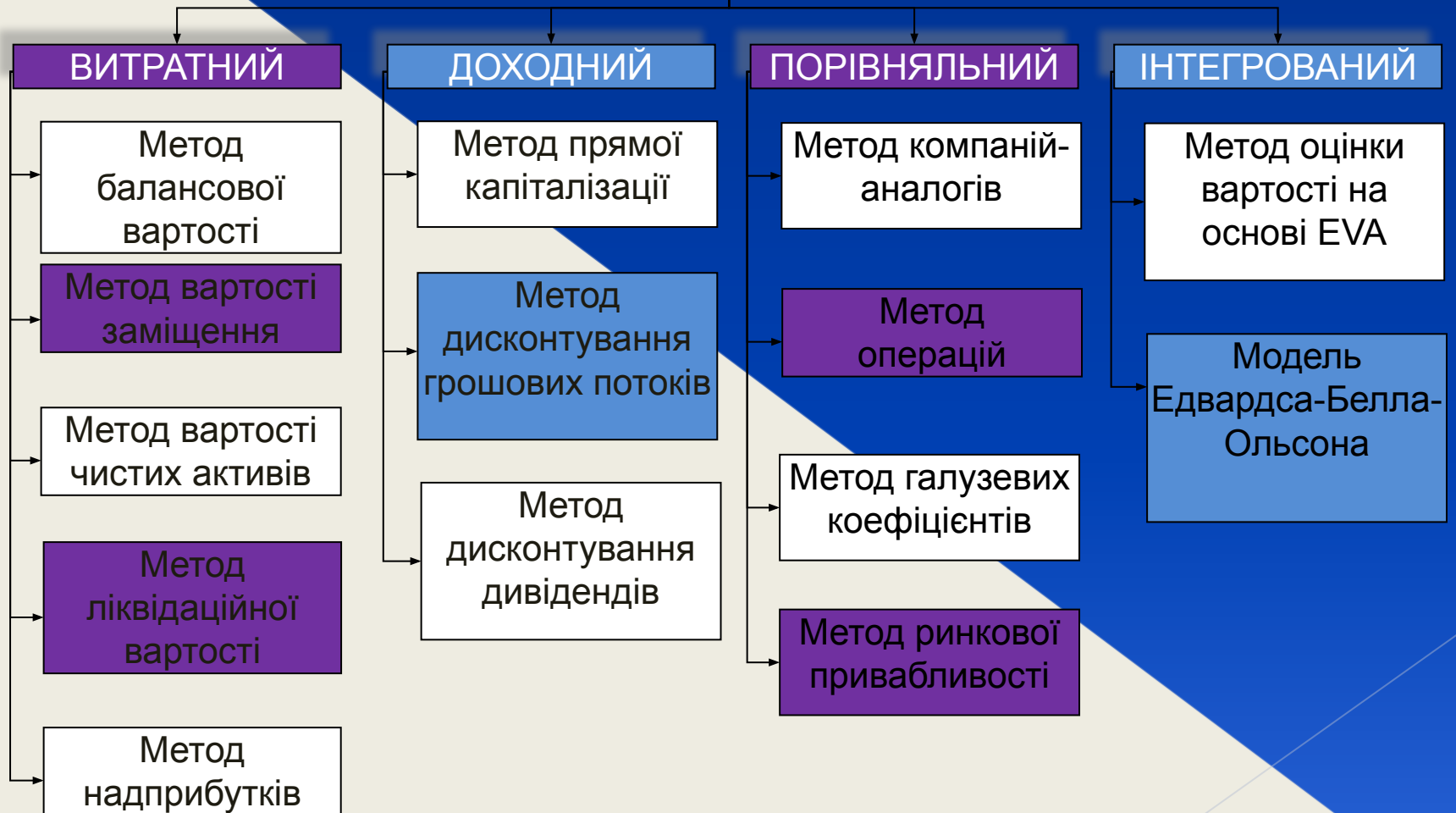

порівняльний (ринковий) – підхід до визначення вартості підприємства, вартості частки у капіталі підприємства, його цінних паперів або ж нематеріальних активів шляхом застосування одного або більшої кількості методів, що дозволяють порівняти об'єкт оцінки відповідно з подібними підприємствами, частками в капіталі підприємств, його цінними паперами або нематеріальними активами

інтегрований – підхід до оцінки вартості компанії, поява якого обумовлена необхідністю мінімізації недоліків, притаманних методам витратного підходу оцінки вартості підприємства, зокрема неврахування вартості нематеріальних активів та потенціалу майбутнього розвитку, а також недоліків, притаманних методам доходного підходу, а саме надмірний акцент на прогнозуванні показників майбутньої діяльності

ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Переваги економічної доданої вартості EVA:

- тісний кореляційний зв'язок із сукупною акціонерною доходністю (на рівні $-0,84$);
- тісний кореляційний зв'язок із акціонерною вартістю (на рівні $-0,4$);
- незначна трудо- та витратомісткість здійснення аналітичних процедур;
- відсутність проблем з одержання вхідної інформації для здійснення аналітичних процедур

Рис. 33. Блок-схема модифікації базового підходу до обчислення економічної доданої вартості за наявності обмежувальних чинників

Екологічна катастрофа, спричинена діяльністю компанії, за експертними оцінками оцінена в **37 млрд. дол.**, а ринкова вартість компанії внаслідок настання катастрофи знизилась на **65 млрд. дол. (36,11 %)**

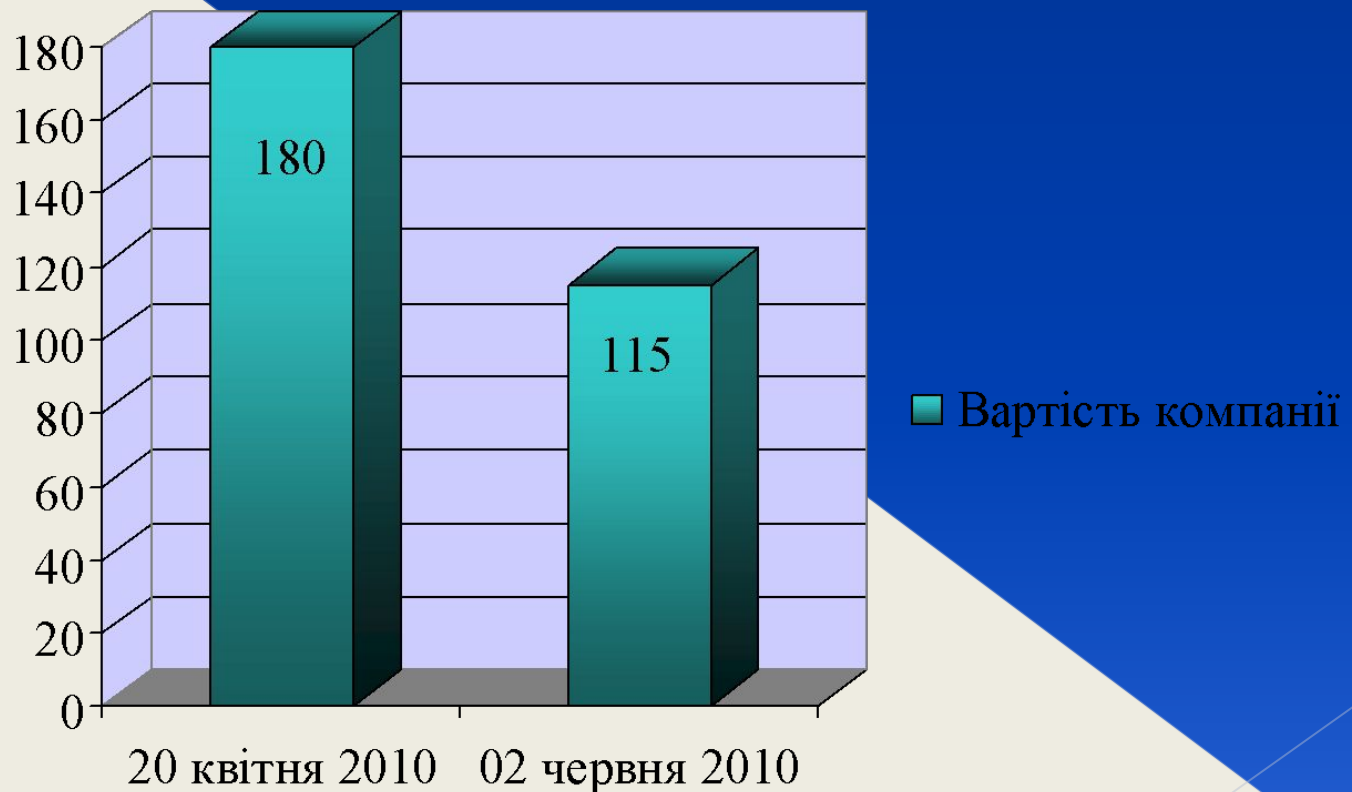

Рис. 35. Динаміка зміни ринкової капіталізації компанії British Petroleum, спричинена наслідками діяльності, що зумовили екологічну катастрофу

Підхід до обчислення вартості чистих активів із врахуванням ймовірних наслідків подій

$$NAV_0 = AA - AL + As + Ae - Ls - Le, \quad (1)$$

де NAV_0 – вартість чистих активів;

AA – скоригована вартість активів;

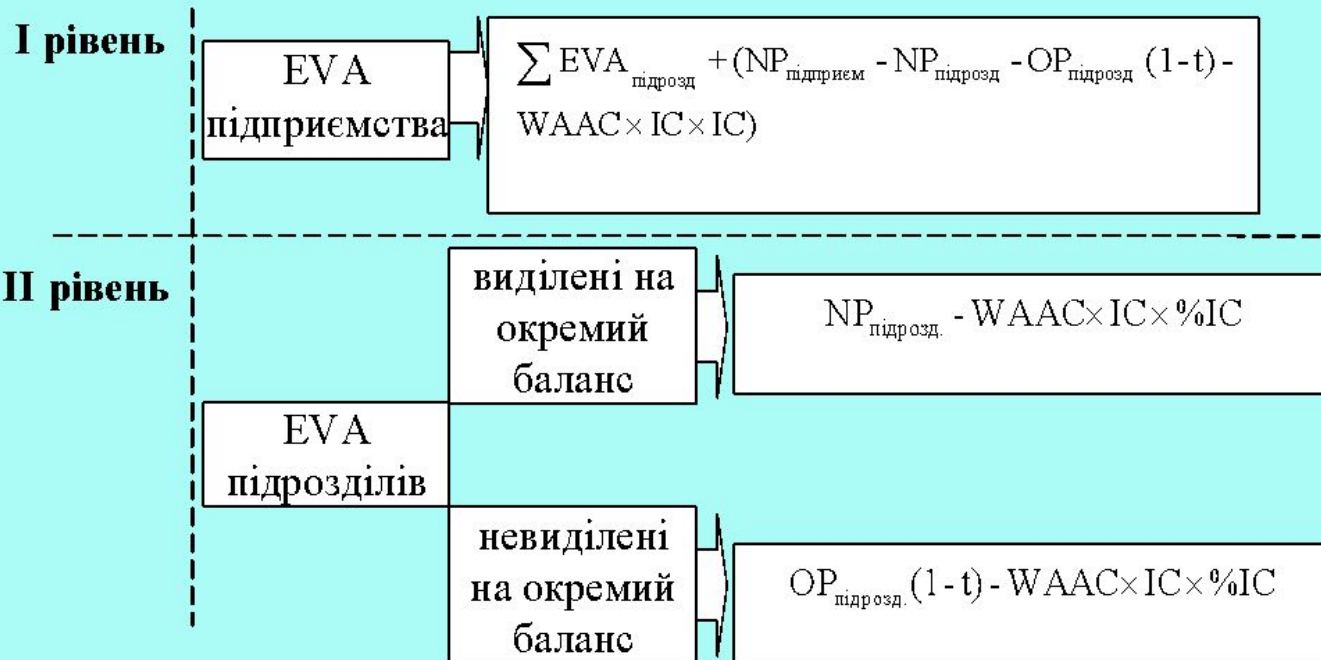
AL – скоригована вартість зобов'язань;

As – непередбачені соціальні активи;

Ae – непередбачені екологічні активи;

Ls – непередбачені соціальні зобов'язання;

Le – непередбачені екологічні зобов'язання

Примітка:

$NP_{\text{підприєм}}$ – чистий прибуток підприємства;

$NP_{\text{підрозд}}$ – чистий прибуток підрозділу;

$OP_{\text{підрозд}}$ – операційний прибуток підрозділу;

t – ставка податку на прибуток;

$\%IC$ – питома вага інвестованого капіталу підрозділу в інвестованому капіталі підприємства

Порядок оцінки внеску структурних підрозділів у формування вартості підприємства

Звіт Дженкінса (Jenkins Report)

Розробник : Дженкінс Е. (Jenkins E.), Американський інститут громадських бухгалтерів

МЕТА

надання зовнішнім користувачам інформації, джерелом якої є управлінський персонал та яка може бути підготовлена та передана з прийнятними для підприємства витратами для покращення поінформованості інвесторів і, як наслідок, забезпечення раціональності розподілу інвестиційних ресурсів

СКЛАД

- фінансові та нефінансові дані (фінансова звітність та пояснення до неї; операційні дані та показники діяльності, які використовуються для управління);
- управлінський аналіз фінансових та нефінансових даних;
- інформація, орієнтована на майбутнє (ризики та можливості, плани управлінського персоналу, включаючи ключові фактори успіху, порівняння поточних можливостей та ризиків з минулими);
- інформація про акціонерів та управлінський персонал (ключовий управлінський персонал, розмір його винагороди, склад акціонерів, інформація про пов'язані сторони);
- опис компанії (опис цілей та стратегії, вид діяльності, вплив галузі на компанію)

Країни поширення : США

Звіт компанії майбутнього (Tomorrow's Company Report)

Розробник : London-based RSA (the Royal Society for Encouragement of Art, Manufactures & Commerce)

МЕТА

включення до річної фінансової звітності інформації щодо мети діяльності підприємства, його цінностей, ключових факторів успіху та ключових взаємозв'язків з постачальниками, клієнтами, постачальниками капіталу, працівниками та суспільством

СКЛАД

- Фінансовий звіт (Звіт про прибутки та збитки, Баланс);
- Звіт щодо "ланцюга створення вартості" (value chain report) (інформація щодо задоволеності клієнтів);
- Звіт про працівників (інформація стосовно навиків та знань працівників);
- Звіт зі стійкого розвитку (інформація щодо впливу на суспільство та навколишнє середовище).

Країни поширення : Велика Британія

Річний звіт 21-го століття (21st Century Annual Report)

Розробник : Американський інститут громадських бухгалтерів

МЕТА

розкриття інформації щодо майбутньої діяльності підприємства, включаючи ризики

СКЛАД

- фінансова звітність;
- нефінансові показники, включаючи показники, які використовуються для оцінки нематеріальних активів;
- інформація стосовно задоволеності клієнтів, працівників;
- інформація стосовно ключових факторів успішної діяльності підприємства.

Країни поширення : США

Неминуча зміна (Inevitable Change)

Розробник : Інститут присяжних бухгалтерів Шотландії

МЕТА

підготовка звітності з використанням інформаційних технологій з метою прискорення процесу надання інформації, необхідної для задоволення широкого спектру інформаційних потреб стейкхолдерів

СКЛАД

- електронний ресурс, який базується на корпоративній базі даних та є доступним зовнішнім користувачам;
- інформаційні технології для забезпечення доступу до зовнішніх баз даних;
- можливість для задавання он-лайн запитання управлінському персоналу

Країни поширення : Велика Британія, Шотландія

Досконала звітність (Inside Out)

Розробник : Американський інститут громадських бухгалтерів

МЕТА

підготовка звітності з використанням інформаційних технологій з метою прискорення процесу надання інформації, необхідної для задоволення широкого спектру інформаційних потреб стейкхолдерів

СКЛАД

- місія компанії;
- стратегія діяльності, стратегічні цілі та завдання;
- опис процесу прийняття стратегічних рішень;
- показники, які використовуються для моніторингу економічних процесів;
- опис ключових факторів вартості (опис ринку, на якому функціонує підприємство, конкурентна позиція на ринку, майбутні тенденції на ринку, яким чином управлінський персонал зможе змінити позицію на ринку);
- показники оцінки результатів діяльності, включаючи не фінансові

Країни поширення : США

Звітність про вартість (Value Report)

Розробник : Аудиторська компанія PricewaterhouseCoopers

МЕТА

розширення традиційної корпоративної звітності з метою задоволення потреб інвесторів та аналітиків

СКЛАД

- Звіт про оцінку вартості бренду;
- Звіт про економічну додану вартість;
- Система показників для оцінки нематеріальних активів;
- Скоригований баланс;
- Скоригований звіт про фінансові результати;
- Звіт про додану вартість

Країни поширення : Велика Британія, США, Нідерланди, Швейцарія, інші країни Західної Європи

Звітність зі стійкого розвитку (GRI)

Розробник : Глобальна ініціатива зі звітності (Global Reporting Initiative)

МЕТА

забезпечення можливості оцінки економічних, соціальних та екологічних аспектів діяльності

СКЛАД

- місія та стратегія;
- загальна інформація про підприємство;
- структура управління та стиль управління;
- показники діяльності.

Країни поширення : Країни Західної Європи, США, інші країни

Звіт Бруклінської установи (The Brookings Institution)

Розробник : Вашингтонське відділення Бруклінської установи (The Washington-based Brookings Institution)

МЕТА

розкриття інформації стосовно нематеріальних активів підприємства

СКЛАД

Базується на основі поділу активів на три категорії:

- активи, які є власністю підприємства та можуть бути продані (розкривається інформація стосовно вартості активів);
- активи, які контролювані підприємством, однак не можуть бути продані (активи, пов'язані з взаємовідносинами, бізнес-процесами);
- активи, які є неконтрольованими підприємством

Країни поширення : США

Динаміка вартості (Value Dynamics)

Розробник : Боултон Р. (Boulton R.), Ліберт Б. (Libert B.), Самек С. (Samek S.)

МЕТА

підвищення рівня прозорості підприємства та орієнтація звітності на потреби користувачів

СКЛАД

Побудова звітності навколо ключових видів активів:

- фізичні (земля, будинки, споруди, запаси);
- фінансові (готівка, дебіторська заборгованість);
- клієнти (канали збуту, пов'язані сторони);
- організація (стиль управління, стратегія, знання, цінності, бренд, інноваційність);
- працівники та постачальники (працівники, постачальники, партнери)

Країни поширення : США, Велика Британія

Вдосконалена звітність (Enhanced Business Report)

Розробник: Консорціум вдосконаленої звітності (Enhanced Business Reporting Consortium). Даний консорціум є некомерційною організацією, до складу якого входять представники Інституту управлінського обліку (Institute of Management Accountants), Американського інституту дипломованих громадських бухгалтерів (American Institute of Certified Public Accountants), а також представники великих корпорацій, таких, наприклад, як Microsoft.

МЕТА

підвищення рівня прозорості підприємства в розрізі всіх класів його активів

СКЛАД

- Звіт про економічний прибуток;
- Звіт про вартість підприємства;
- Нескоригований звіт про сукупну акціонерну доходність;
- Скоригований звіт про сукупну акціонерну доходність.

Країни поширення : США

Інтегрована звітність (Integrated Report)

Розробник : Міжнародний комітет інтегрованої звітності
(International Integrated Reporting Committee)

МЕТА

поєднання найбільш суттєвої інформації щодо стратегії підприємства, управління та перспектив майбутньої діяльності у спосіб, що відображає комерційні, екологічні та соціальні аспекти його діяльності для відображення того, яким чином підприємство створює вартість

СКЛАД

- Лист виконавчого директора до акціонерів;
- Лист фінансового директора до акціонерів;
- Звіт про виплачені компенсації працівникам;
- Фінансовий звіт;
- Річна фінансова звітність

Країни поширення : США, країни Західної Європи, Китай, Країна поширення: Японія, Південна Африка

Вдалої підготовки
до практичних
занять 😊